

SZABADSÁGOS KATONÁK

Lüktet, zakatol a vonat. Siet. Bársony a sötétség odakint, durva a beszéd idebent. A hőség gyöngyözteti az ablakot, az emberek homlokát. A sűrű, kínzó füst, az izzadt testek kapkodó párolgása, a felbőfögött italszag fojtogat. Járvja a hangos beszéd, vörösek az arcok. Isznak. Nem pohárból, üvegből. A sárga katonaruhák között csak itt-ott látni egy-egy fekete foltot — öregasszony, egy-egy szürke foltot — magános férfi.

Ülök az ablak mellett, kifelé nézek az éjszakába. Fáj a hangoskodás, a durva beszéd. A fények felvillanását várom. Ott a távolban mintha...

— A jegyeket kérem! — A kalauz a hóna alá szorítja a lámpát.

Csattanás, csörrenés. Mi volt ez?

— Egy sörös üveg törött csak el, nem kell bejvedni...

— Elvtársak, itt nem lehet így ordítózni! — méltatlankodik a kalauz.

— Hol a parancsnokuk?

— Nincs parancsnok, szabadságra megyünk és menjen máshová, ha nem bírja a füle az ordítózást. Érti?

A kalauz sapkája elvész a katonafejek közt, siet kifelé, becsapja az ajtót.

— Azt énekeljük, hogy...

Na, még csak ez hiányzik, az ének. Semmi más. Nincs kegyelem, rákezdik. „Itt hagyom a falutokat nemsokára...”

Ki halkabban, ki hangosabban, teli torokból. Fáj a fejem, lüktet a halántékom. Szédülök a szagtól, az ordítózástól, a kópédüestől. Elhallgatnak-e? Nem.

Jobb lenne elmenni a másik kocsika. Hogy birom én ezt száz kilométeren keresztül. Gondolkodni sem lehet! Annyi külső inger éri az embert, hogy arra kénytelen figyelni.

Hát figyeljünk! A legelnyüzottabb műdalokat harsogják, de az arcuk magához vonzza a tekintetet. A sok pálinka, bor-vörösség mögött ott ül az arcokon az öröm.

— Itt van, igvatok! Jó bor, pecsételt! Mi az? Nem iszol, bort pálinkára? Milyen katona vagy? Egy nagy rakás sz... vagy.

Kiabálás kerekedik, majdnem összevesznek.

Nem birom nézni mégsem. A tekintetem kimenekül az éjszakába. Világosság. Sehöl. Ritmikussá válik a sötét odakinn.

Ha megállna ez a lüktető zakatolás... Csak állomás jönne már, állomás.

— Ó — felkapom a lábam — így rálépní!

— Ne haragudjon, ide tolakodik erre az üres helyre. — Leül velem szemben. Megnézem. Egész fiatal, 22 éves lehet. A szeme csillog (vagy bor, vagy sör, vagy pálinka.)

Észreveszi, hogy figyelem, begombolja a zubbony nyakát.

— Tudja ez szabály — mondja.

Bólintók.

Mellettem a padon gyűlnek az üres üvegek, ez a raktár. A hangulat egyre magasabbra csap, egyik csoport már összeülekezve énekel. Mindenki a magáét mondja.

— Tudod, a hadnagy rámkiáltott. Nem szólhattam vissza. A civil életben szétvertem volna a pofáját, azt a keserves mindenit!

Összerezzenek.

— Ugye magának ezt szörnyű hallani? — a szemközti szomszédom a térdére könyököl. — Nincs ilyesmihez hozzászokva, látom bántja a részegség, a káromkodás.

— Nehéz elviselni, bevallom őszintén.

— Gondolt-e arra miért ilyenek? Örülnek.

— No, de másképp nem lehet? — méltatlankodom.

— Katonáéknál ez a szokás. Tudja kit tartanak a legbevalóbb embernek? Aki a legcsúnyábban, legocsmányabbul tud káromkodni. Tisztán, rendesen beszélni egymás között? Ugyan. A trágár a példakép.

— Kell, hogy legyenek kivételek!

— Vannak. Azokat kiröhögjük. Mire mennek a finomságukkal. Katona, katona. Mindegyik az, nincs ráírva a foglalkozása. Gyakorlaton egyformán kúszik a sárban mindenki, egyformán fagy rá a vizes ruha.

— No, ez nem ok arra...

— Hát hallgasson ide, ha már szóba állt velem — mert ez is nagy szó — megtörli a homlokát. Az illumináltságnak abban a szakában van, amikor merészen józan az ember.

— Vannak, akik szégyenlik, ha katona megszólítja őket, vagy beszélgetni akar. Ugy félnek!

— Talán azért, mert felrúgják a civil élet szabályait — vágok közbe.

— Nem! Azért rúgják fel, mert fáj nekünk, ha szégyellnek minket. Csoportosan, úgy igen. Mi vagyunk a néphadsereg, a katonaság. Egyébként csak kis katonák.

A közvetlen körülöttünk ülök, ketten, hárman figyelik a beszélgetést.

— Pedig a kedves szó nekünk is kell — szól közbe az egyik.

— Nem baj bajtárs, majd lesz kedvesség, vár otthon a szeretőd, majd lesz...

— Ne disznókodjatok — szól a szomszédom. — Ne haragudjon rájuk — fordul ismét felém és beszél tovább.

— Szerettem én is egy lányt, aztán mióta katona vagyok, nem kellek neki. — Egy boros üveget nyújtanak felé, de elhárítja, nem iszik. Elréved, aztán rám-szegezi tekintetét. — Tudja mi az, hinni valakiben és csalódni?

Az arcán ráncok futnak, szenved a szeme.

Nem akarok semmit mondani, de kérlelhetetlenül várja a választ.

— Hinni. csalódni... — az ismétléssel időt akarok nyerni. Formát kap a gondolat és útrakel. Ó a szerelem...

Robog a vonat, énekelnek a katonák, a bőrtünket marja a füst, az orrunkat facsarja a bűz.

A választ még mindig várja a kérdező.

Lassan bólintok önmagamnak. Csalódni a szerelemben? — Hogyne tudnám..

— Hát az a lány szeretett engem — szaggatott lesz a hangja — szeretett engem.

— Tudja, érti úgy... úgy is. A szeretőm volt. Nagyon tudtunk mi örülni egymásnak, nem volt szégyenkezés.

Árad, árad belőle a szó. Talán már józan és nem részeg. Kavarnak a gondolataim, de viláért sem szakítanám félbe.

Lassan, puhán megáll a vonat. Állomás. A vizes ablakon keresztül torz a külvilág, az emberi arcok elferdülnek, a végtagok megnyulnak és merész három és négyszögekből felépített absztrakt kép lesz az épület.

Kereszthuzat, remek friss levegő áramlik be.

Lassan elcsendesednek a katonák, megy tovább a vonat.

— Ha meg nem sérteném... — megfordulok. — Ebből a cukorkából tessék venni. Nincs felbontva, nem akarom a piszkos kezemmel — Szőke, vékony kis katonára, nem is tudja, hol fogja a cukroszacskót.

Veszek belőle. Mosolyog. A többiek is előszednek mogyorót, csokoládét és kínálnak. Nem akar senki kimaradni. Már többel beszélgetünk erről, arról. Egészen részegek, vagy egészen józanok — gondolom.

Nem tolakodóak, udvariasak, ahogy felsegítik a kabátom, leveszik a bőröndöm. Sőt, ketten kiviszik a Perronra.

— Ne haragudjon, hogy ennyit össze-vissza beszélünk — mondja az egyik.

— Ó, dehogy, jól utaztunk együtt -- bölintok, mosolyognak. Megérkeztünk. Az egyik leugrik, nyújtja a kezét, a másik leemel a bőröndöt. Ijedten nézek körül az állomáson. Jaj, csak ismerős meg ne lásson, mit gondolna, hogy két katonával is segítették magamnak. Mozdulatlanul állok, aztán hirtelen felemelem a kezem, hogy búcsút intsek, de a vonat elment.

— Elkéstem.



RADICS ISTVÁN: RAJZ